

**BY POLISH-UKRAINIAN FOUNDATION «THE INSTITUTE OF
INTERNATIONAL ACADEMIC AND SCIENTIFIC
COOPERATION»**

**THEOLOGICAL ACADEMY OF THE UNIVERSITY
OF CARDINAL STEFAN WYSHINSKY IN WARSAW**

FUNDACJA ADD

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Збірник наукових есе учасників наукового стажування

**Варшава, Республіка Польща
2020**

Академічна доброчесність: виклики сучасності : збірник наукових есе учасників наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 02.03 – 09.04.2020) / Польсько-українська фундація «Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці», Духовна Академія Університету Кардинала Стефана Вишинського, Фундація ADD. – Варшава, 2020. – 163 с.

Головний редактор:
ГЛАВЧЕВА Ю. М., НТУ «ХП», Україна

Редакційна колегія:

ЦМОЦЬ І. Г., Доктор технічних наук, професор, Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ПРЯДКО В. В., Академік АЕНУ, доктор економічних наук, професор, Університет Короля Данила, Україна

GAURYLIUK I., Doktor nauk humanistycznych w zakresie historii, Варшавський університет, Польща

РУДАК Т. В., Доктор права Віденського Університету, Австрія

ГРЕБЕНІЮК Н. В., Кандидат економічних наук, Університет Короля Данила, Україна

У збірнику викладено матеріали наукових есе учасників стажування, організованого Польсько-українською Фундацією – Інститут Міжнародної Академічної та Наукової Співпраці спільно з Духовною Академією Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві та польською Фундацією ADD.

Метою стажування є ознайомлення із європейськими підходами щодо питання наукового плагіату і популяризація академічної доброчесності, а також підвищення кваліфікації освітян та поглиблення співпраці в академічній та науковій галузі між Україною та Польщею.

У збірнику розглядаються основні проблеми академічної доброчесності в навчальних та наукових роботах, що пов'язано з інтенсивною комп'ютеризацією та інформатизацією всіх аспектів людського життя.

ЗМІСТ

ПРО ОРГАНІЗАТОРІВ.....	8
Абдуллаєва А. Є.	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЄ ТА НАУКОВЕ СЕРЕДОВИЩЕ УКРАЇНИ ..	9
Алієва Т. А., Криворотько Я. В.	
АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ТА СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ В СИСТЕМІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ РОБІТ ПІСЛЯДИПЛОМНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....	12
Божко Н. В.	
ПЛАГІАТ ТА ЙОГО РІЗНОВИДИ.....	16
Бойко Н. І.	
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	21
Брикова Т. М.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЯК НАЦІОНАЛЬНА НЕОБХІДНІСТЬ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	26
Владимирова В. І.	
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ МЕДИЧНІЙ СТОМАТОЛОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ.....	29
Гейдор А. П.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ.....	33
Городиська О. В.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ВАГОМА СКЛАДОВА ЯКОСТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ.....	37
Грайворонська І. В.	
ОСНОВНІ ПРАВИЛА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ХНАДУ.....	40

Гривко А. В., Ситник О. В.	
ДО ПИТАННЯ ПРО НАПРЯМИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНІЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ.....	45
Грозна О. О.	
АКАДЕМІЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДНИК ВИЩОЇ ОСВІТИ	49
Даниленко О. В., Даниленко С. В.	
ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ В УТВЕРДЖЕННІ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ	54
Дорожко А. О.	
ПОНЯТТЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	60
Дятленко Т. І.	
ПРОБЛЕМА ПЛАГІАТУ ЯК АКТУАЛЬНЕ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	63
Зеленько О. О.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С.СКОВОРОДИ).....	66
Зенченко Т. Ф.	
ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	69
Іванова Р. Ю.	
СВІТОВИЙ ДОСВІД СТАНОВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	74
Кандяк Н. М.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ФАКТОР ЯКІСНОЇ ОСВІТИ	77
Каськова Л. Ф.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРІ	81

Климків Р. І.	
ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ.....	83
Князь Г. О.	
ЕТИЧНІ ЗАСАДИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	87
Корчова О. М.	
АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ У КОГНІТИВНОМУ ПРОСТОРІ СТУДЕНТІВ	90
Крицька А. М.	
ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ПРОЯВІВ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	94
Куліш І. Д., Любива В. В.	
ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ: ЕТИЧНИЙ КОДЕКС ЯК БАЗИС ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	97
Легомінова С. В.	
АКАДЕМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК КЛЮЧОВА КОМПЕТЕНЦІЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ.....	101
Литвинов А. С.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ЯК ЗАПОРУКА ЯКІСНОЇ ОСВІТИ ТА СТАЛОГО РОЗВИТКУ.....	104
Маляр О. І., Шевченко І. А.	
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМАТИКИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В УКРАЇНІ.....	107
Марєєв Д. А.	
ПЛАГІАТ У НАУКОВИХ ТЕКСТАХ: ПРИЧИНИ ВЧИНЕННЯ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ.....	111
Моргун Н. А.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ – АКТУАЛЬНА ТЕМА ДЛЯ ВСЬОГО СВІТУ.....	115

Мочурад Л. І.	
ПРИНЦИПИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ТА ТВОРЧОМУ СВІТІ.....	118
Подгурська І. О.	
СПЕЦИФІКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРИНЦИПІВ АД У ФІЛОЛОГІЧНОМУ ОСВІТНЬОМУ І НАУКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	122
Пославська Н. М.	
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА».....	125
Рассоха І. В.	
ПЛАГІАТ: СУЧАСНИЙ СТАН ПРОБЛЕМИ.....	129
Романюк Н. Й.	
АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ ТА ЗАХОДИ ДОТРИМАННЯ ДОБРОЧЕСНОСТІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ.....	133
Самохвалова О. В., Олійник С. Г., Гревцева Н. В.	
ЗНАЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ХАРЧОВОЇ ГАЛУЗІ	137
Тимчук Д. С., Потапенко Г. С., Тимчук Н. Ф.	
ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СИСТЕМУ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ.....	140
Троша Н. В.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	143
Удовенко В. О.	
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УКРАЇНІ.....	148

Черевко С. В.,

Головійчук І. М.

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ: ЗАБЕСПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ
СУЧАСНОСТІ.....153**

Шевченко О. М.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У ВИЩІЙ ОСВІТІ157

Шевченко Р. П.

**АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ В УМОВАХ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦЯ У
ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....160**

**ОПУБЛІКОВАНІ ТЕЗИ ТА ЕСЕ, А ТАКОЖ РОЗМІЩЕНІ НА ВЕБ-
СТОРІНКАХ МАТЕРІАЛИ НАДАЮТЬСЯ НА ІСНУЮЧИХ УМОВАХ І В
НАЯВНІЙ ФОРМІ163**

*Тимчук Д. С.,
канд. біол. наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних
та біомедичних дисциплін,
Харківський інститут медицини та біомедичних наук ПВНЗ «Київський медичний
університет»*

*Потапенко Г. С.,
ст.викладач кафедри ботаніки,
Харківський національний педагогічний університет ім.Г.С.Сковороди*

*Тимчук Н. Ф.,
доцент кафедри медичної біології,
Харківський національний медичний університет*

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ У СИСТЕМУ ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ВИЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ УКРАЇНИ

У системі вищої освіти України біологічні науки займають одне з провідних місць. З одного боку це зумовлено біологічною природою людини, а з іншого – тим, що біологічні знання є дійовим інструментом забезпечення її існування.

Особливо значущим є засвоєння біологічних дисциплін для двох категорій осіб, які набувають вищу освіту – майбутніх лікарів і вчителів – природознавців. Перші з них зберігають існування людини як біологічного виду, а другі – забезпечують первинну біологічну освіту. Тому саме для цих категорій студентів важливість отримання якісної біологічної освіти важко переоцінити.

Однак досить поширене уявлення про навчальний процес у вищій школі тільки як передачу професійних знань та навичок викладачем студенту є помилковим. Насправді вища освіта є складною системою міжособистісних та особистісно-громадських відносин, яка включає не тільки набуття студентами професійних знань, досвіду та навичок, але й формування особистості майбутнього спеціаліста як відповідального члена суспільства з високими морально – етичними якостями.

Однак на даний час ще не можна визнати систему вищої освіти України повністю відповідною до морально – етичних норм, органічно притаманних цивілізованому суспільству. Тому подальше функціонування цієї системи потребує вдосконалення і, зокрема, імплементації до неї принципів академічної доброчесності, які в рівній мірі стосуються і освітньої і наукової роботи.

Необхідність цих дій визначена Законом України «Про освіту», згідно з яким академічна доброчесність визначається як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1, стаття 42].

Порушення академічної доброчесності можуть спостерігатися на різних рівнях, починаючи від окремого викладача, студента або науковця до системи вищої освіти або наукової роботи в цілому і вирізняються великою різноманітністю. Найбільш розповсюдженими порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, фабрикація, списування, обман та хабарництво [2, с.203]. Деякі автори виділяють в якості узагальненого виду академічної недоброчесності також академічне шахрайство [3, с.112].

Сам по собі факт введення до Закону України «Про освіту» спеціальної статті, яка регламентує дотримання принципів академічної доброчесності, є дуже тривожним сигналом, який свідчить, що в системі вищої освіти України не все

гарзд. І, хоча передбачена цією статтею академічна відповідальність за порушення принципів академічної доброчесності є цілком адекватною, нема ніяких гарантій її практичного застосування і поліпшення внаслідок цього ситуації в освіті та науковій діяльності.

Іншими словами, Закон України «Про освіту» створює надійне підґрунтя для ліквідації академічної недоброчесності і досягнення цієї мети залежить від волі практичного використання їх норм відповідними інституціями.

Однак застосування норм академічної відповідальності по суті є засобом правової оцінки вже зробленого порушення, а не його попередження, яке має значно більшу соціальну результативність. Окрім того визначені Законом України «Про освіту» порушення академічної доброчесності далеко не охоплюють всього переліку неправомірної діяльності, яка спричиняє дуже велику шкоду системі вищої освіти і науки в Україні.

До цих, найбільш шкідливих неохоплених Законом України «Про освіту» дій можна віднести невідповідність професійної кваліфікації педагогічного або наукового працівника присвоєному йому науковому ступеню та званню або займаній посаді, псевдоактивність працівників освітніх та наукових установ, яка не супроводжується отриманням відчутного практичного результату, присвоєння собі авторства в результатах робіт інших працівників з використанням службового становища, створення в освітньо – наукових колективах нездорового морального клімату, подання під власним ім'ям науково – методичних робіт, виконаних іншими особами або організаціями за попередньою домовленістю, необ'єктивні і упереджені офіційні оцінки результатів роботи інших осіб та колективів.

Цілком очевидно, що причини цих проявів академічної недоброчесності криються у вадах людської психології і хибному відношенні до освіти та науки в Україні. І, оскільки усунення цих недоліків потребує дуже тривалого часу, навряд чи можна розраховувати на швидке вирішення всіх проблем імплементації принципів академічної доброчесності в освіту та науку в Україні. Тому Закон України «Про

освіту» слід вважати лише першим кроком на цьому шляху, який потребує подальшого розвитку, поширення і вдосконалення.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145 – VIII. Відомості Верховної ради України. – 2017. – № 38 -39. – Ст. 42.

2. Дягтярьова І. Вплив академічної доброчесності на інституційну політику вищої школи. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету : монографія / за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. – Київ : Таксон, 2016. – Розд.С.197 – 218.

3. Мельниченко А. Прояви академічної нечесності. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету : монографія/ за заг. ред. Т.В. Фінікова, А.Є. Артюхова. – Київ : Таксон, 2016. – Розд. 5. С.107 – 120.